

STANDARDNI KORISNIČKI INTERFEJSI

Predavanje broj: 03

Nastavna jedinica: HTML5

Nastavne teme:

Tagovi: style, del, ins, colgroup, dialog, em, hr, iframe (sandbox), pre, object, param, script, noscript, hgroup, menuitem, meter, header, nav, section, article, aside, footer, figure, figcaption, time, summary, details, mark, main. Input tipovi: color, date, datetime-local, email, month, number, range, search, tel, time, url, week. Tagovi: datalist, keygen, output. Atribut forme: novalidate. Input atributi: autocomplete, formmethod, formenctype, formaction, autofocus, form, image, min, max, file, pattern, placeholder, required, step. Canvas. Pravougaonik, putanje, linije, luk, krug.

Predavač: prof. dr Perica S. Štrbac, dipl. ing.

Literatura:

J. D. Gauchat, "Integrисane tehnologije za izradu WEB strana", Mikroknjiga, Beograd, 2014.

W3C Tutorials, Internet, 2014.

Primer: narudžbina

```
<!DOCTYPE html>
<html> <head>    <title>Restoran italijanske hrane</title> </head>
<body>
<h1> Restoran italijanske hrane </h1>
<form action="order.php" method=POST>
<h2>Pice</h2>
<p>Koliko pica zelite? <input name="numpizzas" value="0" size=3
   maxlength=3></p>
<p>
<input type=radio name="size" value="large" checked>Velika<br/>
<input type=radio name="size" value="medium">Srednja<br/>
<input type=radio name="size" value="small">Mala</p>
<h3>Dodaci</h3>
<p>
<input type=checkbox name="topping" value="mushroom">Pecurke<br/>
<input type=checkbox name="topping" value="peppers">Kecap<br/>
<input type=checkbox name="topping" value="olives">Masline<br/></p>
<p>Ime: <input type=text name="name"></p>
<p>Broj telefona: <input type=text name="phone"></p>
<p>Adresa:<br/>
<textarea name="address" rows=6 cols=50></textarea></p>
<p>Broj kreditne kartice: <input type=password name="creditcard" size=20>
   </p>
<input type=submit value="Posaljite narudžbinu"></form></body></html>
```

Izgled narudzbine

- Izmeniti postojeći kod dodavanjem :
  - labela,
  - fieldset-ova,
  - polja za unos emaila
  - submit dugmadi:
    - za slanje get metodom
    - slanje bez validacije.

Restoran italijanske hrane

Pice

Koliko pica zelite?

Velika
 Srednja
 Mala

Dodaci

Pecurke
 Kecap
 Masline

Ime:

Broj telefona:

Adresa:

Broj kreditne kartice:

Tag <style>

- Omogućuje dodavanje stila elementu.
- Atribut **media** specificira za koji medij/uređaj je stil optimizovan:
  - all : podrazumevano, podesno za sve uređaje
  - aural : sintetizatori govora
  - braille : uređaji sa Brajevom azbukom
  - handheld : handheld uređaji (mali ekran, limitirana propusnost)
  - projection : projektori
  - print : štampači
  - screen : ekrani računara
  - tty : teleprinteri (i slični uređaji sa fiksnom širinom karaktera)
  - tv : televizijski uređaji (mala rezolucija, ograničeno skrolovanje)

```
<style media="print">
h1 {color:#000000;}
p {color:#000000;}
body {background-color:#FFFFFF;}
</style>
```

Vrednosti atributa media taga <style>

Vrednost	Opis
width	Širina prikazne oblasti ("min-", "max-" prefiksi) <code>media="screen and (min-width:500px)"</code>
height	Visina prikazne oblasti ("min-", "max-" prefiksi) <code>media="screen and (max-height:700px)"</code>
device-width	Širina odredišnog displeja/papira ("min-", "max-" prefiksi) <code>media="screen and (device-width:500px)"</code>
device-height	Visina odredišnog displeja/papira ("min-", "max-" prefiksi) <code>media="screen and (device-height:500px)"</code>
orientation	Visina odredišnog displeja/papira ("portrait", "landscape") <code>media="all and (orientation: landscape)"</code>
aspect-ratio	Aspekt (širina/visina) prikazne oblasti ("min-", "max-" prefiksi) <code>media="screen and (aspect-ratio:16/9)"</code>
device-aspect-ratio	Aspekt (širina/visina) displeja/papira ("min-", "max-" prefiksi) <code>media="screen and (device-aspect-ratio:16/9)"</code>
color	Bita po boji odredišnog displeja ("min-", "max-" prefiksi) <code>media="screen and (color:4)"</code>

Vrednosti atributa media taga <style>

Vrednost	Opis
color-index	Broj boja odredišnog displeja ("min-", "max-" prefiksi) <code>media="screen and (min-color-index:256)"</code>
monochrome	Broj bita po pikselu monohromatskog frame bafera ("min-", "max-" prefiksi) <code>media="screen and (monochrome:2)"</code>
resolution	Gustina piksela (dpi or dpcm) odredišnog displeja/papira. ("min-", "max-" prefiksi) <code>media="print and (resolution:300dpi)"</code>
scan	Metod skeniranja tv displeja. ("progressive", "interlace") <code>media="tv and (scan:interlace)"</code>
grid	Specificira da li je izlazni uređaj grid tip. ("1" grid, "0" ostalo). <code>media="handheld and (grid:1)"</code>

Tagovi: <del><ins><colgroup>

- Precrtavanje (izbacivanje) <del> i naglašavanje podvlačenjem (ubacivanje) <ins> teksta u dokument

```
<p>My favorite color is <del>blue</del> <ins>red</ins>!</p>
```

My favorite color is ~~blue~~ red!

- Tag <colgroup> za grupisanje svojstava kolona tabele

```
<table>
  <colgroup>
    <col span="2" style="background-color:red">
    <col style="background-color:yellow">
  </colgroup>
  <tr>
    <th>ISBN</th> <th>Title</th> <th>Price</th>
  </tr>
  <tr>
    <td>3476896</td>
    <td>My first HTML</td>
    <td>$53</td>
  </tr>
</table>
```

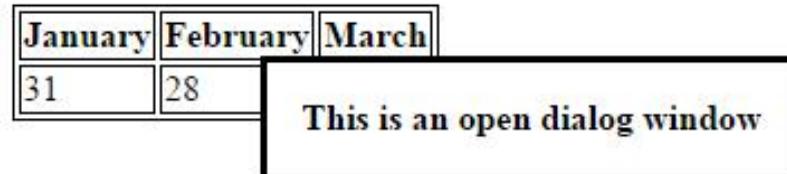
ISBN	Title	Price
3476896	My first HTML	\$53

Tag <dialog>

- Otvara dijalog (atributom open)

```
<!DOCTYPE html>
<html><head>
<style> table, th, td { border: 1px solid black; } </style>
</head>
<body>
<p><b>Note:</b> The dialog tag is currently only supported in
Chrome version 37+, Safari 6+ and Opera 24+.</p>
<table>
<tr>
  <th>January <dialog open>
    This is an open dialog window</dialog></th>
  <th>February</th>
  <th>March</th>
</tr>
<tr>
  <td>31</td>
  <td>28</td>
  <td>31</td>
</tr>
</table></body></html>
```

Note: The dialog tag is currently only supported in Chrome version 37+, Safari 6+ and Opera 24+.

Tag <em>

- Tag <em> naglašava tekst

```
<!DOCTYPE html>
<html><body>
<em>Emphasized text</em><br>
<strong>Strong text</strong><br>
<code>A piece of computer code</code><br>
<samp>Sample output from a computer program</samp><br>
<kbd>Keyboard input</kbd><br>
<var>Variable</var>
</body></html>
```

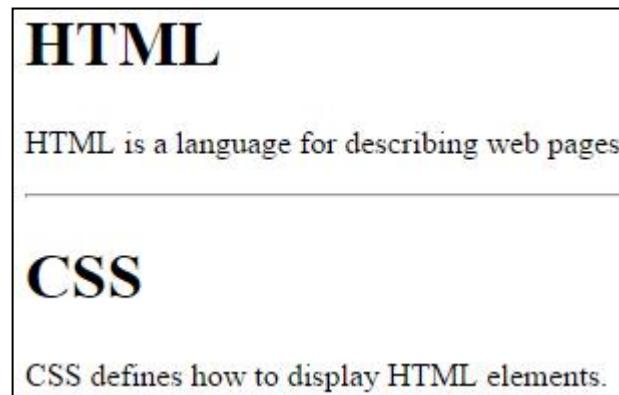
Emphasized text
Strong text
A piece of computer code
Sample output from a computer program
Keyboard input
Variable

- Za ispis malim fontom
`<small>Copyright 1999-2050 by Refsnes Data</small>`
- Za ispis nekorektnog, netačnog teksta (biće precrtan) koristi se tag <s>
`<s>My FORD is red.</s>`

Tag <hr>

- U HTML5 tag <hr> znači tematski prekid (odbačeni su svi atributi align, noshade, size, width)

```
<h1>HTML</h1>
<p>HTML is a language for describing
web pages.....</p>
<hr>
<h1>CSS</h1>
<p>CSS defines how to display HTML elements.....</p>
```


- Tag <span> ("linijski odeljak") utiče unutar linijskog elementa, npr. promena dela teksta.

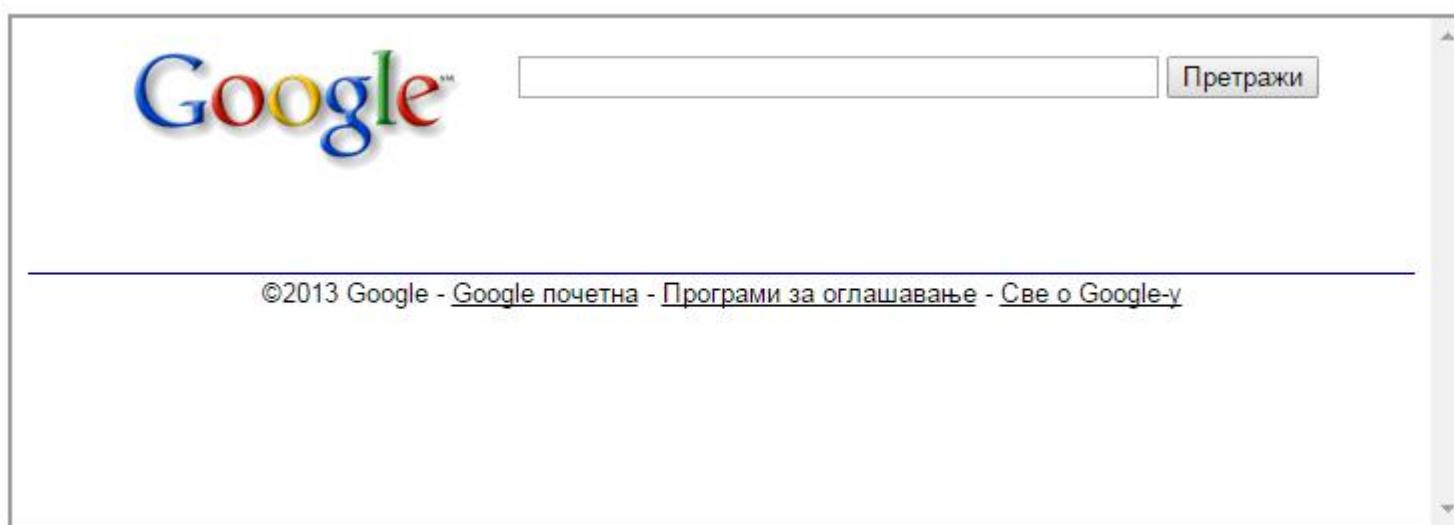
```
<p>My dog has <span style="color:blue">blue</span> eyes.</p>
```

Tag <iframe>

- Tag <iframe> označava frejm u liniji (**inline-frame**)
- Atributi: align, frameborder, height, longdesc, marginheight, marginwidth, scrolling su odbačeni u HTML5. Atribut seamless do sada nije podržan u browserima (nema ograde i scroll-barova).

```
<iframe
```

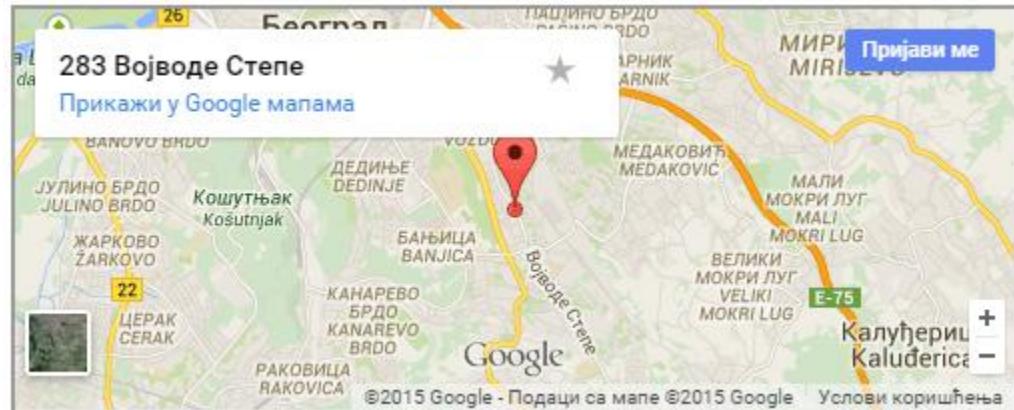
```
    id="if1"
    width="100%"
    height="254"
    style="visibility:visible"
    src="http://www.google.com/custom?q=&btnG=Search">
</iframe>
```


Tag <iframe>

- Prikaz google mape pomoću taga <iframe>

```
<iframe height="200"  
       width="500"  
       src="https://maps.google.com?addr=Vojvode Stepe 283,  
11000 Beograd&z=12&output=embed" >  
</iframe>
```


- Atribut **srcdoc** prepisuje sadržaj iframe-a .

```
<iframe srcdoc=<p>Hello world!</p>" src="demo_iframe_srcdoc.htm">  
</iframe>
```

Hello world!

Tag <iframe>[sandbox]

- Atribut **sandbox** deluje kao što sledi:
  - (bez vrednosti) primenjuje sva ograničenja
  - allow-forms omogućuje slanje forme
  - allow-pointer-lock omogućuje APIs
  - allow-popups omogućuje popups
  - allow-same-origin dozvoljava da se sadržaj iframe-a tretira kao da je sa istog izvorišta
  - allow-scripts omogućuje scriptove
  - allow-top-navigation dozvoljava navigaciju sadržaja iframe-a (top-level browsing context)

```
<iframe src="demo_iframe_sandbox.htm" sandbox></iframe>
```

```
<iframe src="demo_iframe_sandbox_form.htm"  
       sandbox="allow-forms"></iframe>
```

```
<iframe src="demo_iframe_sandbox_origin.htm"  
       sandbox="allow-same-origin allow-scripts"></iframe>
```

Tag <pre><object><param>

- Tag <pre> služi za ispis preformatiranog teksta, dakle, uz očuvanje belina:

```
<pre>  
Text in a pre element  
is displayed in a fixed-width  
font, and it preserves  
both spaces and  
line breaks  
</pre>
```

- Tag <object> služi za uključivanje plugin-ova.
  - Tag <param> omogućuje parametarsko prosleđivanje parova name-value (pomoću istoimenih atributa taga param) iz HTML5.

```
<object width="100" height="100" data="horse.mp3">  
  <param name="autoplay" value="true">  
</object>  
  
<object width="400" height="400" data="helloworld.swf"  
        type="application/vnd.adobe.flash-movie"></object>  
  
<object width="145" height="126" data="planets.gif"  
        usemap="#planetmap"></object>
```

Tag <script><noscript>

- Tag <script> se koristi za umetanje skriptova, a tag <noscript> se koristi za ispisivanje poruke ako dati browser ne podržava skript.

```
<script>
    document.write("Hello World!")
</script>
<noscript>Your browser does not support JavaScript!</noscript>
```

- Moguće je korišćenje i alternativnog rešenja

```
<script>
<!--
function displayMsg() {
    alert("Hello World!");
}
//-->
</script>
```

<hgroup>

- Tag <hgroup> za grupu zaglavlja.

```
<!DOCTYPE html>
<html><body>

<hgroup>
  <h1>Welcome to my WWF</h1>
  <h2>For a living planet</h2>
</hgroup>

<p>The rest of the content...</p>

</body></html>
```

Welcome to my WWF
For a living planet

The rest of the content...

<meter>

Display a gauge:

- Tag <meter> se koristi za prikaz mere unutar poznatog opsega (npr. iskorišćenost diska).

```
<!DOCTYPE html>
<html><body>
  <p>Display a gauge:</p>
  <meter value="2" min="0" max="10">2 out of 10</meter><br>
  <meter value="0.6">60%</meter>
</body></html>
```

- Tag <meter> sa atributima low i high (zelena od low-high, inače žuta boja).

```
<meter min="0" low="40" high="90" max="100" value="95"></meter>  A horizontal progress bar with a yellow segment on the left and a grey segment on the right. The yellow segment represents the value from 0 to 90, while the grey segment represents the range from 90 to 100.
<meter min="0" low="40" high="90" max="100" value="75"></meter>  A horizontal progress bar with a green segment on the left and a grey segment on the right. The green segment represents the value from 0 to 75, while the grey segment represents the range from 75 to 100.
```

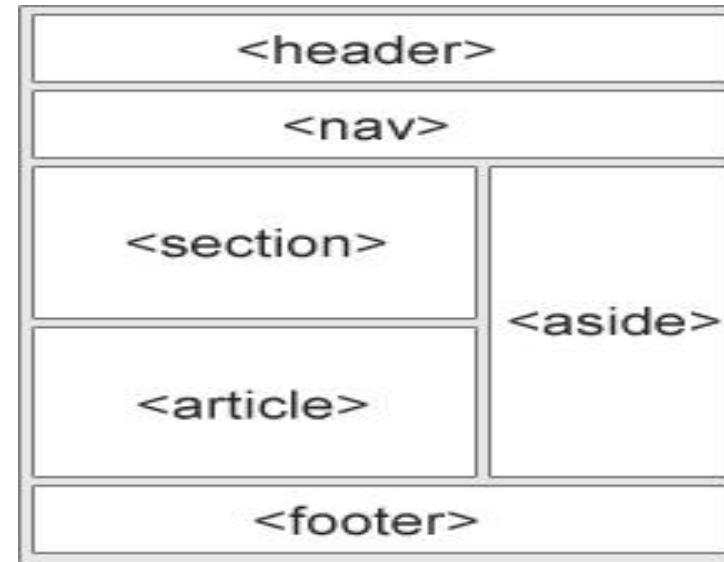
- Tag <progress>

Downloading progress: A horizontal progress bar with a dark blue segment on the left and a light grey segment on the right. The dark blue segment represents the progress value, which is currently at approximately 22% of the total length.

```
<!DOCTYPE html>
<html><body>
  Downloading progress:
  <progress value="22" max="100"></progress>
</body></html>
```

HTML5: semantički elementi

- Semantika = značenje, semantički element = element sa značenjem
  - Semantički element jasno opisuje svoje značenje i za veb čitač i za programera
  - Primeri **nesemantičkih** elemenata: `<div>` i `<span>` - ništa ne govore o svom sadržaju
  - Primeri **semantičkih** elemenata: `<form>`, `<table>` i `<img>` - jasno opisuju svoj sadržaj
- Sajtovi obično sadrže HTML kod kao što sledi:
da bi ukazali na:
  - zaglavje
  - navigaciju
  - sekcije
  - članke
  - bočna traka
  - podnožja

HTML5, <section><article>

- Element `<section>` definiše sekciju u dokumentu
  - U skladu sa W3C HTML5 dokumentacijom: "Sekcija je tematsko grupisanje sadržaja, najčešće sa zaglavljem"

```
<section>
  <h1>WWF</h1>
  <p>The World Wide Fund for Nature (WWF) is....</p>
</section>
```

- Element `<article>` specificira nezavisan, samostalan sadržaj
  - Ovaj element je samostalan i može se nezavisno distribuirati u odnosu na ostatak sajta
  - Primeri gde se koristi element `<article>` :
    - forum poruka, poruke na blogu, vesti, komentari

```
<article>
  <h1>Internet Explorer 9</h1>
  <p>Windows Internet Explorer 9 (abbreviated as IE9) was
     released to the public on March 14, 2011 at 21:00
     ....</p>
</article>
```

HTML5, <nav><aside>

- Element <nav> definiše skup linkova za navigaciju
  - Element <nav> je predviđen za velike blokove linkova za navigaciju. Međutim, nisu svi linkovi u dokumentu unutar <nav> elementa!

```
<nav>
  <a href="/html5/">HTML5</a> |
  <a href="/css3/">CSS3</a> |
  <a href="/js/">JavaScript</a> |
  <a href="/jquery/">jQuery</a>
</nav>
```

- Element <aside> definiše neki sadržaj koji se nalazi izdvojeno pored sadržaja samog elementa (kao bočna traka)
- Sadržaj <aside> elementa bi trebao da bude pridružen okružujećem glavnom sadržaju, mada može služiti i kao traka za navigaciju

```
<p>My family and I visited The Epcot center this summer.</p>
<aside>
  <h4>Epcot Center</h4>
  <p>The Epcot Center is a theme park in Disney World, Florida.
  </p>
</aside>
```

HTML5, <header><footer>

- Element `<header>` specificira zaglavje dokumenta ili sekcije i trebalo bi ga koristiti kao kontejner za uvodni sadržaj

- Moguće je imati nekoliko `<header>` elemenata u dokumentu

```
<article>
```

```
  <header>
```

```
    <h1>Internet Explorer 9</h1>
```

```
    <p><time pubdate datetime="2011-03-15"></time></p>
```

```
  </header>
```

```
  <p>Windows Internet Explorer 9 (abbreviated as IE9) was  
released to the public on March 14, 2011 at 21:00 PDT.....</p>
```

```
</article>
```

- Element `<footer>` specificira podnožje dokumenta ili sekcije i trebalo bi da sadrži informacije u vezi elementa u kome se sadrži (autor dokumenta, autorska prava (copyright), uslovi korišćenja (terms of use), kontakt informacije, itd.)

- Moguće je imati nekoliko `<footer>` elemenata u jednom dokumentu

```
<footer>
```

```
  <p>Posted by: Hege Refsnes</p>
```

```
  <p><time pubdate datetime="2012-03-01"></time></p>
```

```
</footer>
```

HTML5, <figure><figcaption>

- Tag <**figure**> specificira samostalne sadržaje kao što su ilustracije, dijagrami, fotografije, listinzi koda itd.
- Tag <**figcaption**> definiše naslov <**figure**> elementa
- Tag <**figcaption**> može biti pozicioniran kao prvi ili poslednji <**figure**> element

```
<b><figure>
  
<figcaption> Fig1. - The Pulpit Rock, Norway.</figcaption>
</figure></b>
```


Fig.1 - The Pulpit Rock, Norway.

HTML5:<time><summary><details><mark>

- Tag <time> definiše za čoveka čitljivo vreme ili datum i vreme (atributom datetime).

```
<p>We open at <time>10:00</time> every morning.</p>
<p>I have a date on <time datetime="2008-02-14
20:00">Valentines day</time>.</p>
```

- Tag <summary> omogućuje da se pripadni detalji <details> klikom na summary prikažu ili sakriju.

```
<!DOCTYPE html>
<html><body>
<details>
  <summary>Copyright 1999-2014.</summary>
  <p> - by Refsnes Data. All Rights Reserved.</p>
  <p>All content and graphics on this web site are the property of
the company Refsnes Data.</p>
</details>
</body></html>
```

- Iстичанje текста <mark>

```
Do not forget to buy milk today.
```

► Copyright 1999-2014.

▼ Copyright 1999-2014.

- by Refsnes Data. All Rights Reserved.

All content and graphics on this web site are the property of the company Refsnes Data.

```
<p>Do not forget to buy <mark>milk</mark> today.</p>
```

Standardni korisnički interfejsi

HTML5: <main>

- Tag <main> specificira glavni sadržaj dokumenta.
- Sadržaj unutar taga <main> trebalo bi da bude jedinstven na nivou dokumenta.
  - Navedeni sadržaj ne bi trebalo da sadrži nešto što se ponavlja kroz dokument (sidebars, linkove, copyright informaciju, logo sajta, forme pretraživanja).
- **Napomena:** Može biti samo jedan <main> tag u dokumentu.
- Tag <main> ne sme biti potomak tagova <header>, <nav>, <section>, <article>, <aside> ili <footer>.

```
<main>
  <h1>Web Browsers</h1>
  <p>Google Chrome and Firefox are the most used browsers
today.</p>
  <article>
    <h1>Google Chrome</h1>
    <p>Google Chrome has released in 2008.</p>
  </article>
  <article>
    <h1>Mozilla Firefox</h1>
    <p>Firefox has released in 2004.</p>
  </article>
</main>
```

Web Browsers

Google Chrome, Firefox are the most used browsers today.

Google Chrome

Google Chrome has released in 2008.

Mozilla Firefox

Firefox has released in 2004.

Novi HTML5 ulazni tipovi

- Tag `<input>` definiše ulaznu kontrolu.
- HTML5 ima nekoliko novih ulaznih (`input`) tipova za forme. Nove osobine omogućavaju bolju kontrolu i validaciju ulaza:
  - `color`
  - `date`
  - `datetime-local`
  - `email`
  - `month`
  - `number`
  - `range`
  - `search`
  - `tel`
  - `time`
  - `url`
  - `week`

HTML5: Input type: color, date, datetime, datetime-local

- Tip *color* se koristi za ulazno polje koje treba biti obojeno
  - Izabrati boju iz palete boja:

Select your favorite color:

```
<input type="color" name="favcolor">
```

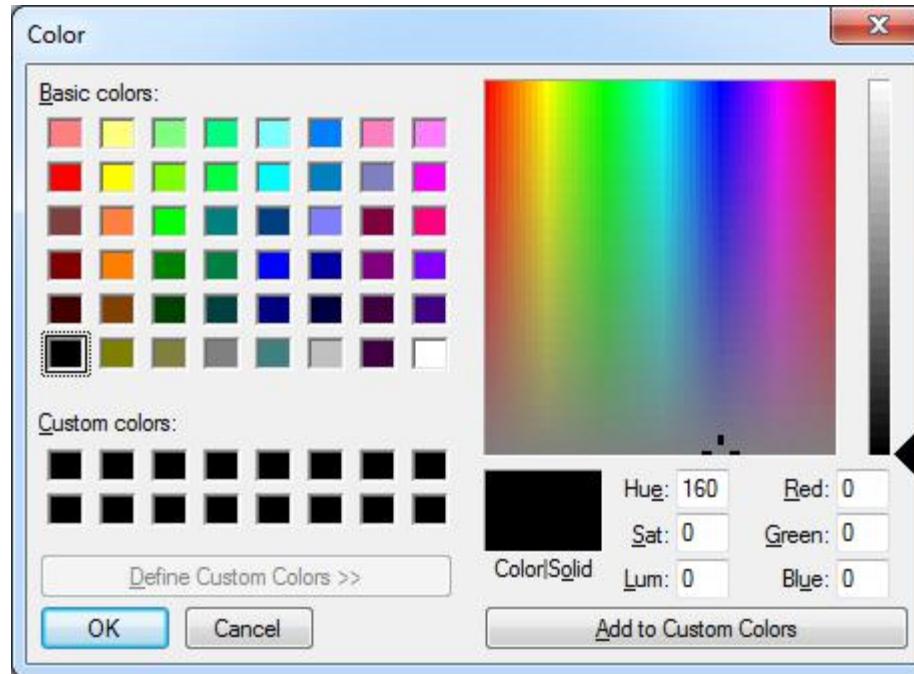

- Tip *date* omogućuje korisniku da izabere datum
  - Definisati kontrolu za datum:
- Tip *datetime-local* dozvoljava korisniku izbor datuma i vremena (bez vremenske zone)
  - Definisati kontrolu za datum i vreme (bez vremenske zone):

Birthday (date and time):

```
<input type="datetime-local" name="bdytime">
```

HTML5: Input type: color, date, datetime, datetime-local

Birthday:

March, 2015

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	1	2	3	4

March, 2015

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	1	2	3	4

HTML5: Input type: email, month, number

- Tip *email* se koristi za ulazno polje koje treba da sadrži e-mail adresu
  - Definisati polje za e-mail adresu (pri slanju forme, validacija se automatski obavlja):
E-mail: <input type="email" name="email">
- Tip *month* korisniku omogućuje izbor meseca i godine
  - Definisati kontrolu za mesec i godinu (bez vremenske zone):
Birthday (month and year):
<input type="month" name="bdaymonth">
- Tip *number* se koristi za ulazno polje koje sadrži numeričku vrednost za koju je moguće postaviti restrikcije potencijalno prihvaćenih brojeva:
  - Za restrikciju se koriste sledeći atributi:
    - min, max – određuje minimalnu, maksimalnu dozvoljenu vrednost
    - step – određuje dozvoljene intervale između brojeva
    - value – određuje podrazumevanu vrednost

Primer: Definisati numeričko polje (sa restrikcijom):

Quantity (between 1 and 5):

<input type="number" name="quantity" min="1" max="5">

HTML5: Input type: email, month, number

E-mail: joe@google.com

Birthday (month and year):

February , 2015 X ▲ ▼

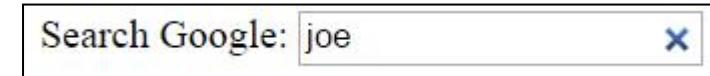
February, 2015 ◀ ▶

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

Quantity (between 1 and 5): 5 ▲ ▼

HTML5: Input type: range, search

- Tip *range* se koristi za ulazno polje koje treba da sadrži vrednosti iz zadatog opsega brojeva
  - Moguće je postaviti restrikcije potencijalno prihvaćenih brojeva:
  - Za restrikciju se koriste sledeći atributi:
    - max – određuje maksimalnu dozvoljenu vrednost
    - min – određuje minimalnu dozvoljenu vrednost
    - step – određuje dozvoljene intervale između brojeva
    - value – određuje podrazumevanu vrednost
  - Definisati kontrolu za unos broja čija konkretna vrednost nije bitna (npr. klizač kontrola):
`<input type="range" name="points" min="1" max="10">`
- Tip *search* se koristi za polje za pretragu (polje za pretragu se ponaša kao regularno polje za tekst)
  - Definisati polje za pretragu:
`Search Google: <input type="search" name="googlesearch">`

HTML5: Input type: tel, time, url, week

- Tip *tel* se koristi za ulazno polje namenjeno za telefonski broj

- Definisati polje koje sadrži telefonski broj:

Telephone: <input type="tel" name="usrtel">

- Tip *time* omogućava korisniku izbor vremena

- Definisati kontrolu za unos vremena (bez vremenske zone):

Select a time: <input type="time" name="usr_time">

- Tip *url* se koristi za ulazno polje koje sadrži URL adresu

- Pri slanju podataka iz forme, **validacija** vrednosti *url* polja se obavlja automatski

- Definisati polje za unos URLa:

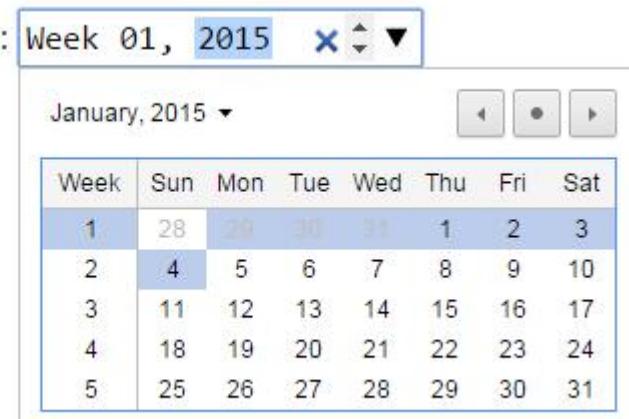
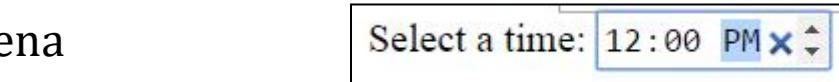
Add your homepage: <input type="url" name="homepage">

- Tip *week* korisniku omogućuje izbor nedelje i godine

- Definisati kontrolu za nedelju i godinu (bez vremenske zone):

Select a week:

<input type="week" name="week_year">

HTML5 <datalist> element

- Element <datalist> definiše listu unapred određenih opcija za <input> element
- Element <datalist> obezbeđuje "autocomplete" opciju <input> elementa. Korisnici vide padajuću listu mogućih ulaznih podataka
- Treba povezati listu atributa <input> elementa <datalist> elementom

Element <input> sa unapred definisanim vrednostima u elementu <datalist>:

```
<!DOCTYPE html>
<html><body>
<form action="action.php" autocomplete=on >
```

```
<input list="browsers" name="browser">
```

```
<datalist id="browsers">
```

```
    <option value="Internet Explorer">
```

```
    <option value="Firefox">
```

```
    <option value="Chrome">
```

```
    <option value="Opera">
```

```
    <option value="Safari">
```

```
</datalist>
```

```
<input type="submit">
```

```
</form></body></html>
```


browser=Chrome

HTML5 <keygen> element

- Svrha <keygen> elementa je obezbeđivanje sigurne autentifikacije korisnika
- Tag <keygen> određuje polje forme za generisanje para ključeva
- Prilikom slanja podataka iz forme, generišu se dva ključa, jedan javni i drugi privatni
- Privatni ključ je lokalno uskladišten, a javni ključ je poslat na server. Javni ključ se koristi za generisanje sertifikata klijenta u cilju njegove buduće autentifikacije.
- Forma sa <keygen> poljem:

```
<!DOCTYPE html>
<html><body>
```

```
<form action="action_page.php">
Username:<br><input type="text" name="user">
<br><br>
Encryption:<br><keygen name="security">
<br><br>
<input type="submit">
</form>
</body></html>
```

Username:

Encryption:

<keygen> prosleđeni podaci

user=Pera&security=MIICQDCCASgwggEiMA0GCSqGSIB3DQEBAQUAA4IBDwAwggE
KAoIBAQC2q9II7b6zVng/0rP/jYH8EE3tYa617jW921LEhash+S25Lg1C6I5VIX70X
vWM4ACDFShJsU95ahb4oBMvFi3cQnRDFLnzJdfN7en0AlUhTelyNsuTtkebH2Ve5KU
RX3U8XhZSYgNgD34kCsVh35cTahX225iwPziFJqpKADsTpGD17GAZQ0x8WoKsUXHmQ
RXqLbgrt7x6h7dcgcvg1q1USZySndtxH5QDiAG4eVCsYanC0Ev0sjzAoPQHbukbCtY
3Fgeo/jJH3cCYByIaBbjFqwoUePcS1nFUA5ocB19SQ5GsPeTjsrqMtfgbIG5C1DGd0
1NESbAUG9bbEAKwQIUxBAgMBAAEWADANBgkqhkiG9w0BAQQFAAOCAQEApMY7I/I46LE
ylo6M9IMwn2E5JZyisJNN4Wkf2np7eg4HA4qI66juvM1AaIvjmuCcfIykMNIr145j1
bj+eIykxmm8uuuiNWavmoPwKSGSY1DMmmUlB71L1MbhXQjqCB0NLd89262xBLN+LM9A
qwZhTceJvmpghE7r1QdVXb46nNhqhcXCsuXZx6Kydp2SSp5fRMnPb4LzXfIufVhG+T
iu87Het6u/ELF1vj5LJtYkVJ7eXQqCrjqkNnLCzgPLViJ2K0ab7S2VQ4yIEtvqeLM5
Vw0vb2E3oJMaIfmRhZv8X+sjHfeoQ6FDAiYxCVzHCTYTJEduMYHpErB1P8B2wMgk0
Q==

HTML5 <output> element

- Element <output> predstavlja rezultat izračunavanja (slično izračunavanju proizvedenom od strane skripta).
  - Obezbeđuje izračunavanje i prikaz rezultata <output> elementa:

```
<!DOCTYPE html>
<html>
<body>
```

A screenshot of a web page demonstrating the <output> element. It contains a range slider set to 50, a number input field with the value 50, and an output field containing the result of the addition. A submit button is also present.

```
<form action="action_page.php"
      oninput="x.value=parseInt(a.value)+parseInt(b.value)">
  0      <input type="range" name="a" value="50">
  100 + <input type="number" name="b" value="50">
  =      <output id="x"></output>
  <br><br>
  <input type="submit">
</form>
</body></html>
```

- Atribut **form** specificira pripadnost <output>-a nekoj formi.

A screenshot of a web page demonstrating the <output> element within a form. It shows a range slider set to 53, a number input field with the value 53, and an output field containing the result of the addition. Below the form, a box displays the URL parameters used to trigger the calculation.

HTML5: <form>/<input> autocomplete atribut

- Atribut *autocomplete* određuje kada je ulaznom polju ili polju forme uključena opcija za kompletiranje unosa.
- Kada je opcija *autocomplete* uključena, veb čitač automatski kompletira unose koje je korisnik prethodno već koristio.
- Moguće je imati uključenu *autocomplete* opciju za formu i ulazno polje, nezavisno jedno od drugog.
- Atribut *autocomplete* radi sa elementom <form> i sa sledećim <input> tipovima: text, search, url, tel, email, password, datepickers, range i color.
- HTML forma sa uključenom *autocomplete* opcijom (koja je za jedno ulazno polje isključena):

```
<form action="demo_form.php" autocomplete="on">
    First name:<input type="text" name="fname"><br>
    Last name: <input type="text" name="lname"><br>
    E-mail: <input type="email" name="email"
              autocomplete="off"><br>
    <input type="submit">
</form>
```

HTML5: <form> novalidate atribut

- Atribut *novalidate* je atribut bulovog tipa
  - Kada je prisutan, specificira da nije potrebna validacija ulaznih podataka iz forme
  - Ukazati da pri slanju forme ne postoji validacija:

```
<form action="demo_form.php" novalidate>
    E-mail: <input type="email" name="user_email">
    <input type="submit">
</form>
```

HTML5:<input> autofocus atribut, <input> form atribut

- Atribut *autofocus* je atribut bulovog tipa
  - Kada je prisutan, specificira da će <input> element automatski dobiti fokus pri učitavanju stranice
  - Ulazno polje "First name" automatski dobija fokus pri učitavanju stranice:
`First name:<input type="text" name="fname" autofocus>`
- Atribut *form* određuje kojoj formi pripada <input> element ako je postavljen izvan forme.
  - Ulazno polje je locirano izvan HTML forme (ali ipak pripada formi):
`<form action="demo_form.php" id="form1">
 First name: <input type="text" name="fname">
 <input type="submit" value="Submit">
</form>`
`Last name: <input type="text" name="lname" form="form1">`

HTML5: <input> formaction atribut

- Atribut *formaction* određuje URL datoteke kojoj će se pri slanju forme procesirati ulazna kontrola
  - Atribut *formaction* preklapa dejstvo *action* atributa elementa forme
  - Atribut *formaction* se koristi sa tipovima type="submit" i type="image"
  - HTML forma sa dva dugmeta za slanje koji proizvode različitu akciju:

```
<form action="demo_form.php">
    First name: <input type="text" name="fname"><br>
    Last name: <input type="text" name="lname"><br>
    <input type="submit" value="Submit"><br>
    <input type="submit"
        formaction="demo_admin.asp"
        value="Submit as admin">
</form>
```

HTML5: <input> formenctype atribut

- Atribut *formenctype* specificira način kodovanja podataka prilikom slanja na server (samo za forme sa metodom "post")
  - Atribut *formenctype* preklapa *enctype* atribut kodovanja *<form>* elementa
  - Atribut *formenctype* se koristi sa tipovima type="submit" i type="image"

Primer: Poslati podatke iz forme koji su podrazumevano kodovani (prvo dugme za slanje) i kodovani sa "multipart/form-data" (drugo submit dugme):

```
<form action="demo_post_enctype.php" method="post">
    First name: <input type="text" name="fname"><br>
    <input type="submit" value="Submit">
    <input type="submit"
        formenctype="multipart/form-data"
        value="Submit as Multipart/form-data">
</form>
```

HTML5: <input> formmethod atribut

- Atribut *formmethod* definiše HTTP metodu za slanje podataka iz forme URLu koji je naveden u *action* atributu
  - Atribut *formmethod* preklapa *method* atribut u `<form>` elementu.
  - Atribut *formmethod* se može koristiti sa tipovima `type="submit"` i `type="image"`.
- Drugo dugme za slanje preklapa HTTP metodu forme:

```
<form action="demo_form.php" method="get">
    First name: <input type="text" name="fname"><br>
    Last name: <input type="text" name="lname"><br>
    <input type="submit" value="Submit">
    <input type="submit"
          formmethod="post"
          formaction="demo_post.php"
          value="Submit using POST">
</form>
```

HTML5: <input> formnovalidate atribut

- Atribut *novalidate* je atribut bulovog tipa
- Kada je prisutan, specificira da pri slanju forme validacija <input> elementa nije potrebna
- Atribut *formnovalidate* preklapa *novalidate* atribut <form> element
- Atribut *formnovalidate* se koristi sa tipom type="submit"

Primer: Forma sa dva dugmeta za slanje (sa i bez validacije):

```
<form action="demo_form.php">
    E-mail: <input type="email" name="userid"><br>
    <input type="submit" value="Submit"><br>
    <input type="submit"
        formnovalidate
        value="Submit without validation">
</form>
```

HTML5: <input> formtarget atribut

- Atribut *formtarget* specificira ime ili ključnu reč koja određuje mesto prikazivanja odgovora koji se dobija nakon slanja forme
- Atribut *formtarget* preklapa *target* atribut <form> element
- Atribut *formtarget* se može koristiti sa tipovima type="submit" i type="image"

Primer: Forma sa dva dugmeta za slanje, sa različitim ciljnim prozorima:

```
<form action="demo_form.php">
    First name: <input type="text" name="fname"><br>
    Last name: <input type="text" name="lname"><br>
    <input type="submit" value="Submit as normal">
    <input type="submit"
          formtarget="_blank"
          value="Submit to a new window">
</form>
```

HTML5:<input>height, width, min, max atributi,

- Atributi *height* i *width* određuju visinu i širinu <input> elementa
  - Atributi *height* i *width* se koriste jedino sa <input type="image"> elementom
  - Uvek treba eksplisitno zadati visinu i širinu atributa za slike. U tom slučaju se rezerviše prostor za sliku u fazi učitavanja stranice. U suprotnom, veb čitač nije u stanju da odredi veličinu slike, pa će se prikaz slike menjati u fazi učitavanja slike
  - Definisati dugme za slanje (šalje i x,y koordinate klika) u obliku slike sa zadatom visinom i širinom:
`<input type="image" src="img_submit.gif" alt="Submit" width="48" height="48">`
- Atributi *min* i *max* određuju minimalnu i maksimalnu vrednost <input> elementa i koriste sa sledećim ulaznim tipovima: number, range, date, datetime, datetime-local, month, time i week.

Enter a date before 1980-01-01:

```
<input type="date" name="bday" max="1979-12-31">
```

Enter a date after 2000-01-01:

```
<input type="date" name="bday" min="2000-01-02">
```

HTML5:<input> multiple atribut, <input>pattern atribut

- Atribut *multiple* je atribut bulovog tipa
  - Kada je prisutan, određuje da li je korisniku dozvoljeno da unese više od jedne vrednosti u <input> element
  - Atribut *multiple* se koristi sa sledećim ulaznim tipovima: email i file.

Primer: Polje za otpremanje (upload) datoteke koje prihvata višestruke vrednosti:

Select images: <input type="file" name="img" multiple>

- Atribut *pattern* specificira regularne izraze (/uzorak/modifikator) koji proveravaju validnost <input> elementa
  - Atribut *pattern* se koristi sa sledećim ulaznim tipovima: text, search, url, tel, email i password. Format sadrži: modifikatore (m,i,g), zagrade([[^]abc],...), metakaraktere (., \d, \D,...), kvantifikatore (n+, n*, n?, n{3}, ^n, n\$,...).

Primer: Polje za unos koje može sadržati samo tri slova (u šta ne spadaju brojevi i specijalni karakteri):

Country code: <input type="text" name="country_code" pattern="[A-Za-z]{3}" title="Three letter country code">

HTML5: <input> placeholder atribut, <input> required atribut

- Atribut *placeholder* specificira kratke sugestije koje opisuju očekivanu vrednost ulaznog polja (npr. prostu vrednost koja opisuje očekivani format unosa)
  - Kratka napomena je prikazana u ulaznom polju pre početka korisničkog unosa
  - Atribut *placeholder* se koristi sa sledećim ulaznim tipovima: text, search, url, tel, email i password
- Atribut *required* je atribut bulovog tipa
  - Kada je prisutan, specificira da pre slanja forme ulazno polje mora biti popunjeno
  - Atribut *required* se koristi sa sledećim ulaznim tipovima: text, search, url, tel, email, password, date pickers, number, checkbox, radio i file.

Username: <input type="text" name="usrname" required>

HTML5: <input> step atribut

- Atribut *step* specificira širinu intervala između zadatih brojeva u <input> elementu
  - Ako je *step*= "3", legalni brojevi mogu biti -3, 0, 3, 6, itd.
  - Atribut *step* se za stvaranje legalnih vrednosti može koristiti zajedno sa *max* i *min* atributima
  - Atribut *step* se koristi sa sledećim ulaznim tipovima: number, range, date, datetime, datetime-local, month, time i week.

Primer: Ulazno polje sa zadatim korakom:

```
<input type="number" name="points" step="3">
```

HTML5: primer

```
<!DOCTYPE html>
<html lang="en">
<head> <title>HTML5 Skeleton</title> <meta charset="utf-8">
<style>
    body {font-family: Verdana, sans-serif; font-size:0.8em;}
    header,nav, section,article,footer
    {border:1px solid grey; margin:5px; padding:8px;}
    nav ul {margin:0; padding:0;}
    nav ul li {display:inline; margin:5px;}
</style>
</head>
<body>
    <header> <h1>HTML5 SKelton</h1> </header>
    <nav>
        <ul>
            <li><a href="html5.php">HTML5 Semantic</a></li>
            <li><a href="CSS.php">CSS</a></li>
            <li><a href="JavaScript.php">JavaScript</a></li>
        </ul>
    </nav>
```

HTML5: primer

```
<section>
  <h1>Famous Cities</h1>
  <article>
    <h2>London</h2>
    <p>London is the capital city of England. It is...</p>
  </article>
  <article>
    <h2>Paris</h2>
    <p>Paris is the capital and most populous city of France.</p>
  </article>
  <article>
    <h2>Tokyo</h2>
    <p>Tokyo is the capital of Japan, the center of...</p>
  </article>
</section>
<footer>
  <p>&copy; 2015 Primer LTD. All rights reserved.</p>
</footer>
</body>
</html>
```

HTML5 Skeleton

News Sports Weather

Famous Cities

London

London is the capital city of England. It is the most populous city in the United Kingdom, with a metropolitan area of over 13 million inhabitants.

Paris

Paris is the capital and most populous city of France.

Tokyo

Tokyo is the capital of Japan, the center of the Greater Tokyo Area, and the most populous metropolitan area in the world.

© 2015 Primer LTD. All rights reserved.

HTML5: <canvas>

- HTML5 `<canvas>` element služi za crtanje grafičkih objekata.
- Element `<canvas>` je kontejner za grafiku.
- Kanvas (platno za crtanje) ima metode za crtanje putanja, polja, krugova, teksta i dodavanje slika,...
- Kanvas je pravougaona oblast unutar HTML stranice i specificirana je `<canvas>` elementom
  - Podrazumevano, element `<canvas>` nema ivicu i sadržaj
  - Uvek treba zadati:
    - ID atribut
    - width (atribute za definisanje širine kanvasa)
    - height (atribut za definisanje visine kanvasa)
  - Moguće je imati više `<canvas>` elemenata u okviru jedne HTML stranice
- Označavanje kanvasa izgleda ovako:
`<canvas id="myCanvas" width="200" height="100"></canvas>`

HTML5: <canvas>

- Za dodavanje ivice, koristiti *style* atribut:

```
<!DOCTYPE html>
<html><body>
<canvas
    id="myCanvas"
    width="200" height="100"
    style="border:1px solid #000000;">
    Your browser does not support the HTML5 canvas tag.
</canvas>
```

- Sva crtanj u kanvasu realizovaćemo pomoću JavaScripta:

Primer:

```
<script>
    var c = document.getElementById("myCanvas");
    var ctx = c.getContext("2d");
    ctx.fillStyle = "#FF0000";
    ctx.fillRect(0,0,150,75);
</script>
```

<canvas> ispunjeni pravougaonik

```
<!DOCTYPE html>
<html>
<body>

<canvas id="myCanvas" width="200" height="100"
        style="border:1px solid #c3c3c3;">
    Your browser does not support the HTML5 canvas tag.
</canvas>

<script>
var c = document.getElementById("myCanvas");
var ctx = c.getContext("2d");
ctx.fillStyle = "#FF0000";
ctx.fillRect(0,0,150,75);
</script>

</body>
</html>
```


HTML5: <canvas> objašnjenje primera

- Prvo je potrebno pronaći <canvas> element:

```
var c = document.getElementById("myCanvas");
```

- Zatim se poziva njegova getContext() metoda (pošto radimo u 2d potrebno je proslediti string "2d" getContext() metodi):

```
var ctx = c.getContext("2d");
```

- Objekat dođen pozivom getContext("2d") je objekat koji je ugrađen u HTML5, sa mnogim svojstvima i metodama za crtanje putanja, okvira, krugova, teksta, slika itd.

- Sledeće dve linije crtaju crveni pravougaonik:

```
ctx.fillStyle = "#FF0000";  
ctx.fillRect(0,0,150,75);
```

- Svojstvo *fillStyle* može biti CSS boja, gradijent, ili šablon. Podrazumevani *fillStyle* je #000000 (crno)
- Metoda *fillRect(x,y,width,height)* crta pravougaonik popunjena sa trenutnim stilom popunjavanja

HTML5: <canvas> koordinate i putanje

- Kanvas je dvodimenzionalna mreža piksela gde gornji levi ugao ima koordinate (0,0)
- Prethodno navedena metoda fillRect() ima parametre (0,0,150,75), a to znači: počni od gornjeg levog ugla (0,0) i crtaj pravougaonik dimenzija ŠxV=150x75 piksela
- Za crtanje prave linije na kanvasu, koriste se sledeće metode:
  - moveTo(x,y) definiše početnu tačku linije
  - lineTo(x,y) definiše krajnju tačku linije
- Za samo iscrtavanje linije koriste se "mastiljave" metode, npr. stroke()
- Definisati početnu tačku na poziciji (0,0) i krajnju tačku na poziciji (200,100). Potom, za crtanje linije iskoristiti metodu stroke():

```
<script>
    var c = document.getElementById("myCanvas");
    var ctx = c.getContext("2d");
    ctx.moveTo(0,0);
    ctx.lineTo(200,100);
    ctx.stroke();
</script>
```

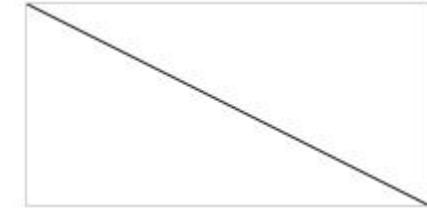
HTML5: <canvas> koordinate i putanje

```
<!DOCTYPE html>
<html>
<body>

<canvas id="myCanvas" width="200" height="100"
        style="border:1px solid #d3d3d3;">
    Your browser does not support the HTML5 canvas tag.
</canvas>

<script>
    var c = document.getElementById("myCanvas");
    var ctx = c.getContext("2d");
    ctx.moveTo(0,0);
    ctx.lineTo(200,100);
    ctx.stroke();
</script>

</body>
</html>
```


HTML5: <canvas>, crtanje luka

- Za crtanje kruga na kanvasu potrebno je navesti sledeću metodu:

`arc(x,y, r, startniugao, zavrnsniugao, boolsmer)`

x, y - centar luka; r - poluprečnik luka,

boolsmer - matematički pozitivan smer

- Za samo iscrtavanje kruga, potrebno je koristiti jednu od metoda kao što su metode `stroke()` ili `fill()`.
- Metoda `beginPath()` govori da će se crtati staza (započinje se opis novog oblika koji se crta).
- Primer: Kreirati krug upotrebom `arc()` metode:

```
<script>
  var c = document.getElementById("myCanvas");
  var ctx = c.getContext("2d");
  ctx.beginPath();
  ctx.arc(95,50,40,0,2*Math.PI);
  ctx.stroke();
</script>
```

HTML5: <canvas>, crtanje kruga

```
<!DOCTYPE html>
<html>
<body>

<canvas id="myCanvas" width="200" height="100"
        style="border:1px solid #d3d3d3;">
    Your browser does not support the HTML5 canvas tag.
</canvas>

<script>
    var c = document.getElementById("myCanvas");
    var ctx = c.getContext("2d");
    ctx.beginPath();
    ctx.arc(95,50,40,0,2*Math.PI);
    ctx.stroke();
</script>

</body>
</html>
```

